

ВЕЛИКА СРБИЈА

LA GRANDE SERBIE

ЛИСТ ИЗЛАЗИ СВАКИ ДАН ПО ПОДНЕ

ПРЕТПЛАТА ИЗНОСИ:

Месечно 4-50 драхми, тромесечно 13-50 драхми, годишње 54 драхми.

РУКОНИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ

Стан уредништва:

улица Краља Петра бр. 70.

Уређује ОДБОР

НА НАШЕМ ФРОНТУ

Коминике Источних Савезничких Војска

У Албанији француске су трупе, и поред првих урагана киша, напредовале савлађујући све тешкоће које им је природа на супрот истисцала. Потискујући пред собом непријатељске заштитнице, снабдевене митраљезима, Французи су достигли 22. септембра Дрицу у долини Деволи и Камару на друму Лин-Елбасан. У току ових борби заробили су сто војника.

На осталом фронту рђаво је време владало у заузетим областима од наших трупа, кварило путеве и спречавало нашим авијатичарима сваки рад.

ПРИЗНАЊЕ ФЕРДИНАНДА КОБУРГА

Злочинац открива саучеснике

У својој прокламацији, упућеној бугарском народу поводом своје абдикације, бугарски цар Фердинанд између осталог вели: »Добро царевине захтева од сваког грађанина да поднесе највеће жртве за добро отаџбине. Ја дајем пример и, уз пркос везама које ме тридесет година везују за земљу, решио сам се, ради њеног успеха и њене величине, да абдицирам...«. Сем признања слома своје политике, цар Фердинанд не крије, дакле, да је његова личност сметња »успеху и величини« Бугарске и да његов поступак има да послужи као пример осталим виновницима бугарске катастрофе.

Ко је све био саучесник злочиначке и издајничке Бугарске, то он одређено каже у продужењу своје прокламације: »Одлазећи из Бугарске са дубоком тугом у души, изражавам бугарском народу захвалност на потпори у току моје владавине«. Он, дакле, констатује, и за то позивље као сведока цео бугарски народ, да је баш тај исти бугарски народ саучесник у његовом злочиначком раду, саучесник чија кривица стоји у сразмери његове потворе.

Сем констатација, до очигледности јасних, из цитираних ставова избија

и тенденција абдикације, да избегне заслужену казну и Бугарској омогући нову игру обмана и превара, а по потреби и издаја, на које је она већ навикла. Шта друго могу значити речи: »Ја дајем пример... ради њеног (Бугарске) успеха и њене величине...?«. Каковог успеха и какве величине?! Ако није хтео да се наруга и Бугарској и бугарском народу, онда је бестидно рачунао, да су Савезници способни чак и за неправду, да би задовољили своје непријатеље. Иначе о успеху и величини Бугарске тешко да би се, у данашњим приликама, усудио да говори чак и Фердинанд Кобуршки!

Самим тим, што је сисао са царског престола, Фердинанд је дао признање о својој одговорности за срамну издају и повукао последице свог бестидног рада. Али је он тиме признао, као своја, злочинства почињена над српским народом; а захваљујући бугарском народу на потпори, уједно је открио и своје саучеснике. Питање је: да ли је његова абдикација довољна одмазда за сва злочинства и свирепства? Не, то никада не може да буде! За владарске погрешке он је изгубио престо; а за злочинства треба да искуси законске одговорности, као што и његов саучес-

ник, бугарски народ, мора да искуси последице своје издаје и свога дивљаштва.

После тога Борис Трећи моћи ће да дели с бугарским народом — како је у својој прокламацији истакао — »радости његових славних подвига«.

ПОЛИТИЧКЕ ВЕСТИ

ЦИРИХ, 25. — Бугарски министар Мацаров и Малов поднели су оставке, јер не могу због капитулације Бугарске.

БАЗЕЛ, 25. — Из Берлина јављају: После боравка од неколико дана у Берлину немачки амбасадор у Украјини фон Мум и генерал Гренер отпутовали су за Кијево.

ПРИЗ, 25. — Прејуче је државна министарска седница под председништвом г. Посикареа, на којој је прогресивна политичка и војна ситуација.

ПРИЗНАЊЕ ФРАНЦУСКОЈ

Телеграм америчких Пољака

Париж, 25. септембра Председник Републике примио је из Чикага следећи телеграм: »Конгрес представника Пољака, који станују у Сједињеним Државама и Канади, изражава Вам своју благодарност на настојању Француске, да створи уједињену и независну пољачку државу, као и због декрета Више Екскеленције, којим се одобрава стварање пољачке армије и значајно признаје пољачки национални савет. Изјављује моју своју верност и оданост Француској, Сједињеним Државама и Савезницима. Славна Француска и њена херојска војска воде снаге демократије у извесну победу.«

ПРУСИ И БАВАРЦИ

Међусобна злобења у Немачкој

Лондон, 25. септембра Лига Пруске објавила је, у форми апела свима добрим Прусима, у циљу да се Пруска спаси од мржње јужних Немаца, једно признање о непокорности војника у баварским армијама. Пошто се Баварци оптужују да су хтели да упростају Немачку и да одузму власт од Пруске, у памфлету се вели: »Баварска је срушила јединство нашег фронта. непокорност у баварским армијама била је узела велике размере. Последње године све баварске дивизије у Фландрији одбиле су да се покоравују наредбама.

Оне су нашле потпору код принца Рузвекта, који није пристао да их казни онако како су заслужиле.

Да би се спасла Пруска, дужност је свих правих Пруса да се уједине ради вођења енергичне борбе противу бруталних снага у Немачкој. Напред! Развијајте пруске ратне заставе противу унутрашњег и спољашњег непријатеља.«

КОНСОЛИДОВАЊЕ КИНЕ

Настојања новог председника републике

Пекинг, 25. септембра Према извештајима из сигурног извора, нови председник кинеске републике намерава да измири северне и јужне крајеве, избегавајући спорове и насиља. Он такође намерава да у Кини заведе мир, који ће омогућити слободно развијање националног живота. Нови председник унеће у устав праве републиканске основе и смањити војне снаге у северним и јужним областима. Он жели да учврсти односе Кине са савезничким земљама и да припомogne победоносном савезу овога рата.

ЗНАЧАЈ УСПЕХА

После бугарске капитулације

Лондон, 25. септембра Коментаришући нову војничку и политичку ситуацију на Балкану, Манчестер Гардијан пише: Немогуће је да је председник бугарске владе радио из своје сопствене иницијативе. Он је за то придобио војску, која, као што је познато, одавна жели мир.

Пошто је Бугарска избачена из борбе, настаје питање: каква ће утицај њена капитулација имати на Турску. Положај Савезника је знатно побољшан. Они могу одмах створити нов фронт противу Турске, угрожавајући директно Цариград. Вероватно је да Турска неће да рескрира да изгуби своју престоницу и да ће поћи путем Бугарске. Али је врло тешко преговарати са Турецком, пошто овога пута питање отоманске царевине мора да се дефинитивно реши.

Изацавање Бугарске из борбе омогућава стварање новог фронта и према Аустрији, дуж старе српске границе, у близини југословенских области. Аустро-Угарска, ангажована са целом снагом у Италији, није морално и материјално спремна да из-

држи нов удар, чвје би последице биле фаталне по њу. Овакво стање ствара нагонуштава крах саме Немачке.

НЕМАЧКО ПРИЗНАЊЕ

Стални немачки пораз на западу

Цирих, 25. септембра У име министра војног, генерал фон Вриеберг дао је пред главном комисијом Рајхстага следећи експозе о војној ситуацији на западном фронту: »Са заустављањем наше офанзиве појавила се значајна промена у општој ситуацији. Ми смо се морали ограничити на дефанзиву. Први непријатељска напад извршен је код Марне. Први савезнички успеси били су огромни. Повлачење наших трупа, из стратегијских разлога, јужно од Ена и Весле на северну обалу тих река, успело је. Непријатељска је офанзива, дакле, постигла врло добре тактичке успехе.

Напад савезничких армија 25. јула није изненадио нашу команду. Што су, и поред тога, Енглези постигли огроман успех, имају да заблагодаре употреби многобројних тенкова који су изненадили наше трупе. Ми смо се морали повући са фронта Мондидваја са јужних положаја. Непријатељска офанзива код Роа извршена је фронтално. На северу Енглези су извршили нов напад између Соме и Скарпе и успели су да нас потисну до наших старих линија. Предвиђамо нове непријатељске нападе. Прилике су такве да губимо много војника и велики број топова.

НОВЕ ИНТРИГЕ

Стара песма на нов глас

Берн, 25. септембра Нови немачки канцелар, принц Макс Баденски, изјавио је у Рајхстагу: »Пристанком надлежних лица царевине и народних представника и у сагласности са нашим савезницима упутила смо вођу између 22. и 23. септембра, посредством Швајцарске, ноту председнику Вилсону, тражећи да престану непријатељства и отпочну преговори за мир.«

Овај нови покушај Немачке, да изазове Савезнике на преговоре и добије свој мир, пропаће као и сви ранији њени покушаји. С немачком се не може разговарати, а

би ма шта о њему знао да га извести.

— Бура Његован, редов добровољац, 4-2, пошта 40 тражи брата Николу Драгача и моли да му се јави.

— Кирило Божић, поднаредник, сигналско одељење пошта 96 тражи рођака Јована Тијановића из села Балковице (Зворник — Босна).

— Јован Попадић, 2. митраљезко одељење пошта 32 тражи брата Панту Попадића и Петра Митића, који је дошао из Русије.

— Станислав Милутин, артиљар Прилепске Пуковине Окружне Команде и Миладин Вељковић, обезбеник телеграфског одељења имају извештај од својих породица код Борисава Г. Лазића, писара у штабу 1. батаљона допусне команде пошта XX.

ИЗВЕШТАЈ

Обавештајног Бироа Срп. Црв. Крста у Солуну о исплаћеним пошиљкама по уплатама положеним код Бироа.

Овај извештај је састављен на основу добавених спискова о исплаћеним пошиљкама:

Б. Ј. Савић — Фанки, по признаници 28736, од 29. фебруара круна 75-15.

Марко Милосављевић — Живки, по признаници 28740, од 3. марта круна 190-50.

О. Јовановић — Зорки, по признаници 28336, кр. 140-80.

Д. Здравковић — Лепосави, по признаници 28338, круна 157-39.

С. Јоксимовић — Милеви, по признаници 28242, круна 89-08.

М. Лукић — Милеви, по признаници 28243, кр. 301-60.

С. Ристић — Јордану, по

признаници 28245, кр. 169-99.

Мил. Ђ. Станојевић — Милеви, по признаници 28247, од 28. марта круна 327-99.

Марковић — Зорки, по признаници 28249, од 25. фебруара круна 453-40.

Ј. Магочевећ — Јулијани, по признаници 28251, од 25. фебруара круна 157-39.

САОПШТЕЊА

— Г. Борисав Живковић, полицијски писар, да се јави Одељењу Службе Безбедности — улица Краља Петра бр. 70, с позивом на акт под број 4816, и

Леон Фортмаревећ, трговац из Солуна, с позивом на акт под бр. 4992.

— Жика Јанићијевић, жандармериски поручник и Бора К. Николић, Одељење Службе

Безбедности — Солун, извештавају Лазу К. Николића, капетана, да су живи и здрави, Жика има извештај од куће да су сви здрави, а Бора нема никаквих вести од децембра и моле га да им се јави.

— Чедомир Т. Бушевић учитељ — наредник има извештај од свога оца Тодора — код Милетија С. Ниволића, попоручника, пошта 16.

— Миладин Маџић има извештај од своје породице код Гаврила Живковића, поднаредника, Одељење Службе Безбедности, пошта 999.

— Светомир Станковић свештеник, има карту у нашем уредништву од сестре Маре из Француске.

— Радомир Цветковић из из Ужица има извештај од своје породице код Недељка Јевтића 2-2, пошта 16.

— Код поручника Ф. Кнежевића, 2-3 пошта 92 имају писма и карте следећа лица: Артиљеријски мајор Тома Павловић, капетан прве класе Стојан Марјановић, наредник Милосав Р. Тајсић, редов Драгољуб Анимиовић и Светозар Ристић (пређе у 4. прекобројном пуку).

— Поднаредник Саво Ђокић, сигналско одељење пошта 96 тражи рођака Илију и Спасоја Видачића добровољце из Америке и моли да му се јаве.

— Велимир Калелић, 3-2, пошта 96 тражи свог оца Николу и брата Милана Калелића и моли све познанике да му се јаве.

— Милован Радовић 1-3, пошта 32 тражи брата Радомира Радовића, поднаредника, који је 1916. био у 2-3 пошта 28 и моли сваког ко

намање док она краје своје завојвачке циљеве и настоји да вазове размишљања код Савезника. Исто

тако не може бити говора о престанку операција све докле док Немачка не положи оружје.

си; а то се неће моћи десити пре но што Немачка буде просто приморана да промени своје идеје. Али докле год се Немачка не буде нашла у таквом положају да њени снови о светском господарству буду уништени и докле год она буде о-

стављена толико јака, моћна и богата она ће бити стално тиранин који ће моћи употребити у службу својих снова о светском господарству све оне народности на које буде и мала непосредног утицаја».

(Агенција Рајтер).

терену више лешана. Оборена су два непријатељска аероплана.

Албанија. — У обалској зони наши лаки одреди наставили су своје напредовање на доњем току Шкумбе, издржавајући сукобе са непријатељским патролама. Заробљено је војника. Северно од Берата наше претходнице, пошто су сломиле отпор непријатељских заштитница и задобиле војника и митраљеза, прешле су Деволи и наставиле напредовање према Елбасану. У Берату смо запленили велике депое муниције и 2500 пушака.

О ЛИГИ НАРОДА

Значајан говор лорда Балфура

Лондон. — У своме говору одржаном у Гилдхалу после Бонара Ло-а, Балфур је изјавио:

»Дозволите ми да вас подсетим на тачку коју је поменуо Бонар Ло. Тиче се наше безбедности и будућности. Наша браћа с оне стране Океана доказала су свој величанствени финансијски напор својим зајмом Слободе. Они су ушли у рат у тренутку кад су се свој својој обимности јасно појавила сва питања постављена човечанству, и они су са врло много разлога дали свом великом финансијском напору у који су се ангажовали име ствари која им лежи на срцу, а то је Слобода света (Пљескање). Има још нешто што лежи на срцу и у савести Америчана толико исто колико и код Италијана, Француза, Енглеза и осталих савезника, а то је осећање да не треба само задобити овај рат, него учинити да слични ратови више не искрсну. Наша је дужност само у пола завршена».

Пошто је изјавио топло одобравање говору Вилсоновом и његовим назо-рима о Лиги Народа, Балфур је продужио:

»Да би се воспоставио међународни организам и осигурао мир треба уде-сити карту Европе и света тако да спречи велике узроке за ратове, а зато треба владати својом вољом. Ако се остави и кристализује онако стање ствари као што је данас у центру Европе, онда се устаљује немачко господство у Русији, а нарочито у западној Русији. Ако би се малим народима дуж Балкана одузела свака нада, и ако би се одбило да се вековне неправде учињене Пољској поправе, и ако би се Пољска оставила оваква каква је већ вековима, а на срамоту цивилизације, и ако би се мали потчињени народи у Аустрији оставили у положају у коме их већ вековима притискују Немци и Мађари, и ако Балкан остане

и даље попрште крвавих ратова и узрок непријатељстава међу његовим суседима, ако се дозволи Турској да предузме своје крваво господарство на територији која јој је била одузета, и ако Турци продуже да врше зверства по своме жефу, ако Италија не буде присајединила себи оно становништво које ће од ње учинити збиља ослобођену Италију, ако Грчка буде и даље под непосредном претњом Централних Сила, ако Србија не буде рестаурирана после свих својих страшних жртава и после оне сјајне храбрости коју је показала, ако Француска не буде била оно што је била у западној Европи, ако се Белгија не врати у пуној мери оно што су јој одвратни злочинци Централних Сила одузели, — ако сва та зла хоћете да се не појаве, онда је потребно да се учини нешто више, а не да се задовољи само образовање Лиге Народа. Потребно је да се поправе све неправде пре но што Лига Народа буде отпочела свој посао.

Да би се омогућила Лига Народа потребна је и апсолутно потребна савршена победа (плескање). Немачки сан да је Немачкој повољно да потпише једну петицију у корист Лиге Народа, да би тиме уверила своје непријатеље да је променила ђуд, празна је нада. Одиста Немачка изгледа да мисли да ће кад Савезници говоре о промени ђуди и о разорењу милитаризма бити довољно учинити извесне измене у уставу у пруској држави и тиме бајаги одговорити на предлоге које је Председник Вилсон изнео већ неколико пута. Такве површне измене немају никакве вредности ако се само остане на њима. Немачка може ући у Лигу Народа само онда када један велики и мудар мир, мир који ће обухватити сва спорна питања, буде изменио систем међународних одно-

СА РАТНИХ ФРОНТОВА

Франц. коминико

Париз, 25. септембра

У области северно од Сен Кантена вођене су разне локалне операције ради побољшавања положаја. У току последња 24 часа заробљено је 700 војника. На Арни Немци су извршили јак против-напад и заузели село Сен Етиен, али су га Французи одмах повратили и заробили стотину војника. Западноје, Французи су заузели... и допрли у борби до цвица Пон... (?) и Сен-Етиена. Французи су одредили форсирани на два места прелаз на реци у области Оменанкур ле Пти. На левом крилу Французи су заузели Бери о Бак.

Енглески коминико

Лондон, 25. септембра

У току прекјучерашње борбе у близини Обеншеј о Боа заробили смо 400 војника. Једна наша патрола задобила је на сектору Опн 34 војника и 4 митраљеза. У току претпрошле ноћи успоставили смо положаје на раскрсници канала северно од Обеншеја о Бак и северо-источно и западно од Опн.

Доцније. — Наше су трупе напредовале 4 миле (6 км.) северно од Скарпе, зазеле села Биеш Сен Васт и Опн, заробиле 100 војника и заплениле извесан број митраљеза. Патролске борбе северно од Обеншеј-О-Боа. Наше су трупе оствариле напредовање код тога места.

Палестина. — Северно и западно од Дамаска енглеска коњица чисти земљу и заробила је у тој области 15.000 војника.

Италиј. коминико

Рим, 25. септембра

У Будикарији наша је извидница, прешавши Квез, продрла у непријатељске ровове, разрушила дефанзивне

организације и вратила се натраг пошто је нагнала на бегство велику непријатељску патролу која је покушала да је опколи. Северно од брда Росо наша је патрола нагнала непријатељско одељење на бегство и да остави на

ДОПУТОВАО МИНИСТАР

Министар Унутрашњих Делла Господи Љубомир Јовановић допутовао је синоћ у Солун.

ОДЛИКОВАН МИНИСТАР ВОЈНИ

Министар Војни, генерал Господи Михаило Рашић одликован је Орденом Бела Орла са Мачевима четвртог реда.

ОДЛИКОВАНИ

Већи број оф цира одликован је Орденом Карађорђевог Звезде са Мачевима четвртог реда, Орденом Белог Орла са Мачевима четвртог или петог реда, Златном Медаљом за храброст, Сребрном Медаљом за храброст, Орденом Карађорђевог Звезде четвртог реда, Орденом Белог Орла четвртог или петог рада, Орденом Св. Саве четвртог или петог реда, Златном и Сребрном Медаљом за ревносну службу.

ПРОИЗВОДСТВА

Произведен је већи број нижих официра у чин капетана прве и капетана друге класе и у чин поручника, а у чин потпоручника већи број наредника.

† СНИША ПРОТИЋ

У Паризу је умро и сахрањен Саниша Протић, учитељ.

НАЈНОВИЈЕ ВЕСТИ

Лондон, 25. — Енглеска штампа, говорећи о успесима на Балкану, истиче: да овај рат може, после капитулације Бугарске, бити завршен онде где је и почео.

Цирих, 25. — У Немачкој је завладао прави хаос. Општи страх и разочарење могу се сматрати као предзнаци крајњег очајања.

Женева, 25. — Немачки листови, осврћући се на капитулацију Бугарске, препоручују својој влади да што пре организује југоисточни

фронт док Савезници нису загрозили Аустро Угарској, а преко ове и Немачкој.

Базел, 25. — Спикеру нове извештаји о херојским подвизима «зелене» српске армије. Ова армија од 70.000 људи и даље узнемирава, својим герилским ратовањем, аустријску војску, у којој је завладала паника, колико због напредовања савезничких трупа, толико и због непрестаног узнемиравања ове бесмртне армије.

— Јављамо пријатељима и друговама, да је наш друг жандарм, поднаредник Дворског жандарма, одреда Богдан Маринковић 17. септембра тек. год. умро у 38 год. свога живота сарањен у српском гробљу у Зејнилицу.

Ожалостени другови Дворског жандармар. Одред. 3—3

— Тодор и Славој Ердељановић из села Санада (Банат) да се јаве своме брату Милу Ердељановићу, 1-1, пошта 20.

СРПСКО ТРГОВАЧКО ДРУШТВО У БИТОЉУ

Српско Трговачко Друштво је отворило свој филијал у Битољу. Филијал је смештен у згради Солунске Банке у Битољу и обавља све банкарске, трговачке и мењачке послове. 7—10

СРПСКА КЊИЖАРА

М. РИСТИВОЈЕВИЋА

Код Беле Куле — Солун

Препоручује: **Дописне војничке карте и разни канцеларски материјал.**

Поред осталих књига «Красни пријатељ» пун интересантног живота роман са сликама од Ги де Мопасана, у две књиге од којих је прва готова и цена јој је 4 драхме, а друга је у штампи.

«Азијада» чувени, јединствено занимљив роман из харемског живота од Пиера Лотиа, драхме 4.

«Нова женска писма» од чувеног писца Марсела Прево цена 3 драхме.

Нов енглеско-српски речник са изговором, од Ђ. Петровића у фином повезу драхми 7.

Сирано де Бержерак драх-

ми 6. Величанство драх. 350. Мемоари принца Лхновског драхме 2. Горски Вјенац драхми 4. Смрт Смаил Аге Ченгића фина нарада драхме 3, а обична израда драхме 2. Доживљаји наредника Миладина са сликама драхме 3. О Словенији и Словенцима драхми 150. За крстом драх. 150. На капији будућности од Анатола Франса драхми 150. Граматика од Алкалаја за француски језик драхми 5. Разговори српско-француски Талиј. и енглески штампано српски драх. 120.

Смрт Смаил Аге Ченгића, превод на енглес. језик, др. 2.

Нова колекција дописних карата са српским сликама од 8 комада Драг. 120.

Српске Званичне Новине могу се добити у истој књижари.

СИФИЛИС и све венеричке болести лечи се потпуним успехом директор болнице венеричких болести у Солуну
Д-р ХРИСТ. ХРИСТОДУЛУ прима у својој клиници: од 3 до 6 по час. по подне ул. Егнатија бр. 314, улаз 18-30 из ул. Методио 15.

СРПСКО ТРГОВАЧКО ДРУШТВО СОЛУН

Улица Александра Великог број 7.

Обавља све банкарске, трговачке и транспортне послове. Врши размену новца по најповољнијим дневним курсевима. Прима новац на чување и штедњу.

Има своје транзитне магацине у које прима робу српских трговаца уз повољне услова.

СРПСКИ МАГАЦИН

ДУШАНА СТОЈАНОВИЋА

Навахија Лимбо ул. бр. 36 пошавши од хотел Париза ка Покривекој Чаршији прва улица десно у непосредној близини Бурмали цамије

Има на стоваришту разне сорте гарантирано чистог природног вина у бурадима и флашама, које нарочито препоручује српским менаџима. Магацин је обилно снабдевен коњаком, ликерима, ракијом и осталом робом. Продаја на велико и на мало. Цене умерене. 25—30

Одговорни уредник:

Алекса Грдаковић

Штампарна «Велика Србија»